

L'Esquella de la Torratxa

Any XLV Número 2280 15 cèntims — Atrassats, 30

ELS TRAMVIES NOUS

—Quina verdor! En ple novembre sembla primavera.

DYARDA

Sastreria SERRA

Pla de la Boqueria, 8, Rambla.-Barcelona

TEMPORADA
d'hivern
1922

Exposició permanent de les últimes novetats
Trajos a mida des de 115 pessetes
Gabardines » » 90 »
Immens assortit en gèneres del País i anglesos

Oh, turment!

Que és trist passar els dies amb ira i les nits sense descans perquè atormenta el dolor del reuma, d'una neuràlgia, d'un cop rebut, o d'una caiguda, o d'una contusió o torçada!

Tan senzilla cosa com és treure's tot el dolor en un moment aplicant a la part dolorida el gran remei mundial

LINIMENT DE SLOAN

que penetra sense massatge i és sempre eficaç!

EL VENEN TOTS ELS APOTECARIS

**MATA
DOLORS**

Liniment de Sloan

?

GASTROL ★ MIRET ★

Muy eficaz contra las enfermedades del ESTÓMAGO e INTESTINOS
DE VENTA EN TODAS PARTES

ALCAZAR ESPAÑOL

GRAN MUSIC-HALL

Unió, 7-Telèfon núm. 2212 A

Excel·lent Troupe de Varietés - Exits a GRANITO DE SAL, EVA SEGURA i AIXA DE SOLIS
Exit grandios del "Skett" DE SEVILLA AL PARAISO

De 7 a 9 i de 1 a 4 TABARIN DANCING

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE—Tots els dies grans espectacles a les 3 1/4, tarda i a les 9 1/2 nit

Exit grandios de les boxadores TROUPE ROLANDO Tots els dies grans combats

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Els estripadors de les Rambles

Això no hauria d'ésser una crònica, sinó un pasquí tocant a generala. Volen obrir en canal les Rambles. Volen, per a fer les obres del Metropolità, no foradar-les subterràniament, sinó tallar-les en trinxeres, esquarterar-les, agafar-les com un mort i fer-les-hi l'autòpsia.

—No hi ha més remei— diuen els estripadors,—hi haurien, fent-se els treballs sota terra, enfonsaments, hi haurien inundacions, hi haurien esclavissades.

Hi ha un llibre a França, un llibre socialista, demostrant que els militars no saben fer la guerra. Ara, aquí resulta que els enginyers no saben fer foradades sota terra, i les volen fer aplicant la definició famosa del canó: un forat cobert de ferro. Per als enginyers i els regidors una foradada és, primer, un gran clot, que després es cobreix amb pedra. Si a un manòbre li diguessiu que foradés les Rambles, obriria un sot a tot lo llarg, posant-hi després les voltes. Suspendria la circulació, enlletgiria la ciutat, faria un tort al comerç, mataria als arbres, però aconseguiria un triple estalvi de diners, de feina i de càlcul.

Sí, tornem a insistir:

—Però per què ho fan això de matar les Rambles?

—Perquè ens pensem que a sota hi ha aigua i que la terra no hi resistiria.

Podrien afegir que a més d'aigua, hi ha foc, que a més de terra insegura, trobarien pedreres. Nosaltres creiem que sota les Rambles no hi havia més que l'antiga riera i les clavegueres. Doncs, hi ha un gran misteri: les cavernes de Plutó, les piscines de Neptú, la cova dels mals esperits i la boca de l'infern. Cap enginyer pot desafiar aqueix misteri, i l'empresa del Metropolità, auxiliada pel Municipi, agafant el programa de l'Unió Catalanista, no pot treballar a l'ombra, i vol violar les Rambles a ple sol. Volen les coses clares. Res de foscors de foradades; res de treballs sota terra; res de manobres subterranis. Els enginyers

del Metropolità i els regidors són uns homes francs que no volen amagar els seus treballs a la ciutat.

La via sacra, havien dit que eren les Rambles. I ho són. Però no hi ha res sagrat per a un regidor, i com han perdut el Parc, com han perdut la Plaça de Catalunya, com han perdut la Reforma, com han perdut l'hisenda de la ciutat, han decidit perdre les Rambles, que són el sagrari de la ciutat. Qui vulgui vendre que vagi als encants; qui vulgui passejar-se, que se'n vagi a la muntanya; qui vulgui tradicions, que's faci carlí; qui vulgui arbres, que pugi a Vallvidrera.

Nosaltres confiem en que al primer cop de picot que caigui a les Rambles, els barcelonins se revoltaran, defensant la dolça Rambla com si fos la dolça Catalunya, que aquella terra serà declarada terra santa, que tots els que han cridat a les Rambles, tots els que les convertiren en avinguda civil, o en camí d'amor, tots els que senten que són com l'espina dorsal de Catalunya, faran el motí de les Rambles, declarant-les inviolables i intangibles per dret diví i per la constitució de la ciutat.

A Barcelona, hi ha una monarquia, la monarquia de la Rambla. Entorn d'ella, com una casa regnant, s'ha fet la ciutat. La nostra història, hi és an ella vinculada. Per això l'hem consagrada via sacra. Per això hem de reivindicar les Rambles pels ramblistes i caure com uns Casanovas, defensant-les en aquest 11 de setembre que li preparen els que volen assaltar-la i esquarterar-la.

PARADOX

A CAU D'ORELLA

Un senyor nou

A Barcelona ha sortit un senyor nou. No se sap si és ros o moreno, alt o baix, prim o gros, ric o pobre, jove o vell, però el coneix tothom, pel nom i pel cognom patern i matern. És el senyor Josep Comas Costa.

El senyor Comas Costa, vé fent una campanya violenta en *El Diluvio*, contra En Lerroux i l'Emília Iglesias. No's cansa, no descansa, no dubta, i diàriament, apareix, sota una doble columna cridanera, l'article virulent, i a sota, la firma: Josep Comas Costa.

El Progreso, no l'anomena. Ataca an *El Diluvio*, com si els articles fossin de redacció, i el senyor Comas Costa, que és l'agressor, no sofreix ni un insult. *El Diluvio* tampoc respon an *El Progreso*, però tossut, cada matí el senyor Comas Costa, fa el seu sermó.

Un amic nostre, va trobar a l'Emilià Iglesias.

—Ha vist els articles de *El Diluvio*?

—Home, sí—respongué l'Iglesias.—Per cert que lo més interessant, és ell, l'autor. Vostè sap qui és En Comas Costa.

—Jo no.

—Escriu amb oracions curtes. Així no escriuen més que En Marius Aguilar i l'Aguirre Metaca. En Marius Aguilar no fa els articles, *ergo* és l'Aguirre Metaca.

—Doncs em sembla—respongué el nostre amic,—que tampoc és l'Aguirre Metaca.

Misteri. Impenetrable misteri. Però en *El Diluvio* asseguren que En Comas Costa existeix, que porta aqueix nom de pila, que és un home així aixà, i que encara té doscents articles per a publicar.

Els ingenus

Els corresponsals telegràfics solen firmar les seves informacions, com si fossin articles, com si els fets que transmeteixen fossin episodis d'un folletí imaginat per ells. Això ha donat motiu an alguna confusió. La darrera és aquesta.

En Barango-Solís, corresposnal telegràfic de *El Imparcial*, a l'entrar a l'Ateneu, es va trobar amb un mosso, que'l felicitava gairebé commogut:

—Ja veig que no ha estat res.

—El què?

—Lo de vostè. La detenció de vostè.

—Jo? Però si jo no he estat mai detingut.

—Doncs el seu diari ho portava.

—El meu diari?

—Sí, miri: «Hay otro detenido.—Barango-Solís.»

I li mostrava el telegrama per a que no dubtés.

Que en farem dels Jocs Florals?

A *La Publicitat* un escriptor jove ple de talent d'inquietud, ha obert una enquesta sobre els Jocs Florals. Què en farem de la gloriosa institució? Ha de morir? Ha de viure en mig del ridícul i del vilipendi actuals? Es susceptible d'una renovació?

En Salvat Papasseit ha estat radical. Ha dit: Votem per la supressió dels Jocs Florals.

Visca En Salvat Papasseit! Però abans hem de cridar: Visca En Santiago Rusiñol! Ell, amb els *Jocs Florals de Canprosa*, fou el primer en posar el dit a la llaga.

Renovació?

Els del «Teatro Español» sembla que es vulguin regenerar. Han estrenat *La Severa*, l'obra magnífica

d'En Dantas i anuncien una obra d'En Juli Vallmitjana. Això fa de bon sentir i dóna motius per a esperar. Nosaltres volem veure en això una corrent de renovació que diu molt en favor dels qui manen en el «Teatro Español».

La Severa ha estat dos o tres anys dormint en el arxiu del «Teatre Romea» i ningú hi va saber veure res. Els de l'«Español» n'han fet un èxit. Està vist que aquests darrers tenen més *pupila*. Ah, si ells volguessin!... La renovació que tothom espera no es produirà pas al carrer de l'Hospital, però podria produir-se al Paralel!

De Societat musical

No deixa d'ésser força interessant a l'observador, la contemplació de bona part de públic que concorre als concerts que celebren algunes Societats musicals de nostra ciutat, en les sales més luxoses i apropiades.

Moltes vegades, és gairebé impossible poder-se fer perfecte càrrec de la interpretació que sent, o que voldria sentir, el que vagi a fruit de la música, perquè el seguit de petits incidents produïts per part dels assistents, el desconcerten.

En un d'aquests actes, estava sentat còmodament, disposat a oir l'orquestra, però l'únic que sentia era el xiuxiueig monòton i persistent de dos comerciants que discutien, drets en un recó de la sala, de si el cotó havia pujat, que si els dolars baixaven, que si les lliures, que si la floca, que si el filat... i tot un enfilall de coses interessants per a discutir-ho darrera una taula escriptori, però no en un concert, si bé es comprèn que a ells els interessava molt més aquella conversa comercial que les obres artístiques que s'executaven.

I per si encara no en tingués prou amb el rondineig dels inflats comerciants, una bella col·lecció de nenes xamoses estava situada a dos rengles del meu, movent fressa i procurant apagar, sense lograr-ho del tot, les riallades fresques i sorolloses que lluitaven per a sorgir triomfants de ses gorges deliciosos. Són belles, fortament encantadores, però a elles no els hi dongueu concerts!... Elles són allà per a lluir els seus pamets gentilment empolainats amb vestits de «dernier cri» sortits dels sumptuosos tallers de Donya Francisqueta, la qual no és pas obstacle per a que es propali que són portats en la darrera visita feta a la ciutat per la «madame N.» de París... Elles hi són també pel descans d'una part de programa a l'altra, llavors sí que disfruten i poden esplaiar-se. Passen i tornen a passar totes rialleres, mig corrent, com si portessin pressa, i sols és per a poder tornar a passar més prompte per entre els grups d'intel·ligents o dels que ho semblen, que són els més, que discuteixen o bé fumen devotament.

Elles, al passar, donen relleu a la monotonia del paisatge... vui dir a la monotonia que respiren aquelles colles de senyors que aturats o passejant, no gosen alçar la veu, però no obtant, quan passen elles com un vol de colometes mig^{es} esporuguides per la proximitat de l'esparver, alcen la mirada i esguarden

agradosament, tan agradosament, que a vegades aquella impressió els fa canviar el concepte que venien discutint...

L'orquestra està ara descrivint un «piano», i com el rondineig dels comerciants se sent encara més sorollosament, les mirades furioses dels oients de bona fe i el sisseig d'altres, fa acallar les veus dels negociants i també les rialles de l'estol de jovenetes...

Per bona estona, l'orquestra toca «piano», con-

vertint-se després en un pianíssim gairebé imperceptible... El més absolut silenci regna en la sala... Es deixa ara sentir perfectament la interpretació de l'obra musical.

Inesperadament... molt sobtadament,... es fineix el llarg pianíssim i un terrible terrabastall és produït per tota l'orquestra, però principalment pels instruments de metall i altres de gran soroll... tots plegats menats pel que sembla el capítost de la colla de l'es-

Tot és cridar quan treuen la menjadora

càndol, que està situat més amunt que els altres... i que pegant furiosos cops de platets amb dignitat i fúria de capdill, sembla estigui dominant el combat...

El contrast rapidísim, ha impressionat a tot el públic i a mi com és natural, també, però m'impresiona més encara un altre soroll que es produeix poques passes darrera meu... Miro el que ha passat i veig amb sorpresa que un d'aquells tan discutidors com respectables comerciants, s'aixeca tot apressadament de terra en que havia caigut, ajudat pel seu company de negoci. Tots dos estaven més vermells de cara que un tomàtec madur i no sabien com fer-ho per a sostreure's a les mirades mig mofetes de la gent que tot girant el cap, riuen a sotaveu.

Es comprèn que obligats a callar, per la poca fressa de l'orquestra o bé cansats de tant parlar, els dos homes de negoci havien callat... I l'un d'ells s'havia arpenjat a la paret per a descansar millor i poder fer provisió de noves forces... però abandonant-se en el mateix descans i mig obligat per la quietud de l'orquestra i de la sala, s'havia endormiscat tot i continuant arpenjant-se a la paret... Ell no era home de quietuds i de pianíssims, ell era home d'activitat brusca, de moviment, de sorolls forts...

I, efectivament, al produir-se el ràpid fortíssim interpretat per l'orquestra, s'havia sobresaltat, el terratrèmol li feu flaquejar les cames inactives, i... pataplum!... anà de nassos per terra amb tota la seva dignitat i serietat de comerciant acreditat, i «acaudalado», que dirien els periodistes...

Com és de suposar, ja no vaig saber després si

l'obra interpretada per l'orquestra era interessant o no... Se'm van fer més interessants les xamoses damisel·les i els tivats comerciants...

BADORET

L'olla de la discòrdia

En Mingo era un xicot més bo que la coca ensucrada, i ademés era molt pulcre i metòdic en totes les coses, però tenia un gènit, que ni la pòlvora.

De solter, quan festejava, ja li sermonejava a sa promesa:

—Mira, Assumta, quan serem casats si vols tenir-me content i desitges que la lluna de mel no se t'enteli, tens de procurar abans que tot, tenir-me la roba neta i endreçada i el menjar a l'hora, sobretot això.

I l'Assumta li contestava cofoia, que no temés, que per neta i diligent es pintava sola.

Quan foren casats, al primers mesos, tot anava com una seda, el Mingo tot ho trobava a punt, la roba, el menjar, en fi, cor que vols, etc., etc.

Però vingué un dia que l'Assumta no tingué el dinar llest a l'hora, puix s'havia entretingut a *xerrar* amb unes veïnes, que no tenien altra feina que retallar a tot bitxo vivent, i se li feu tard.

En Mingo, es posà de mal humor, rondinà una mica i no passà res.

A l'endemà, lo mateix; quan arribà el dinar estava bastant atrassat, i En Mingo, emmoscat, digué irònic:

—Noia, aquesta olla no va a l'hora, trobo que s'ha espatllat. N'hauràs de comprar una altra que faci el dinar a les dotze.

L'Assumta comprengué la indirecta, però callà.

Al dia següent, a l'arribar, En Mingo preguntà:

—Còm està el dinar?

—Aviat estarà—contestà l'Assumta, que ja se li havia encomanat la malaltia de les veïnes, això és, de cuidar-se de les cases dels altres i descuidar la pròpia.

En Mingo, que així ho comprengué, disposat que estava a evitar que la malaltia no se li fés crònica, s'encarà amb la seva costella i li digué sense embuts i recalcant les paraules:

—Mira, ja et vaig dir ahir que compressis una altra olla que aquesta no'm serveix, i tu, per lo que's veu, no n'has fet cas de les meves paraules; per lo tant, si vols conservar la pau entre nosaltres, és necessari que'm creguis en tot lo que't mani, puix de lo contrari rebràs. No estic disposat a tolerar olles que portin la discòrdia entre nosaltres, i perquè et convencis d'això, i de que a casa meva tothom ha de llaurar dret, començo a posar-hi el remei.

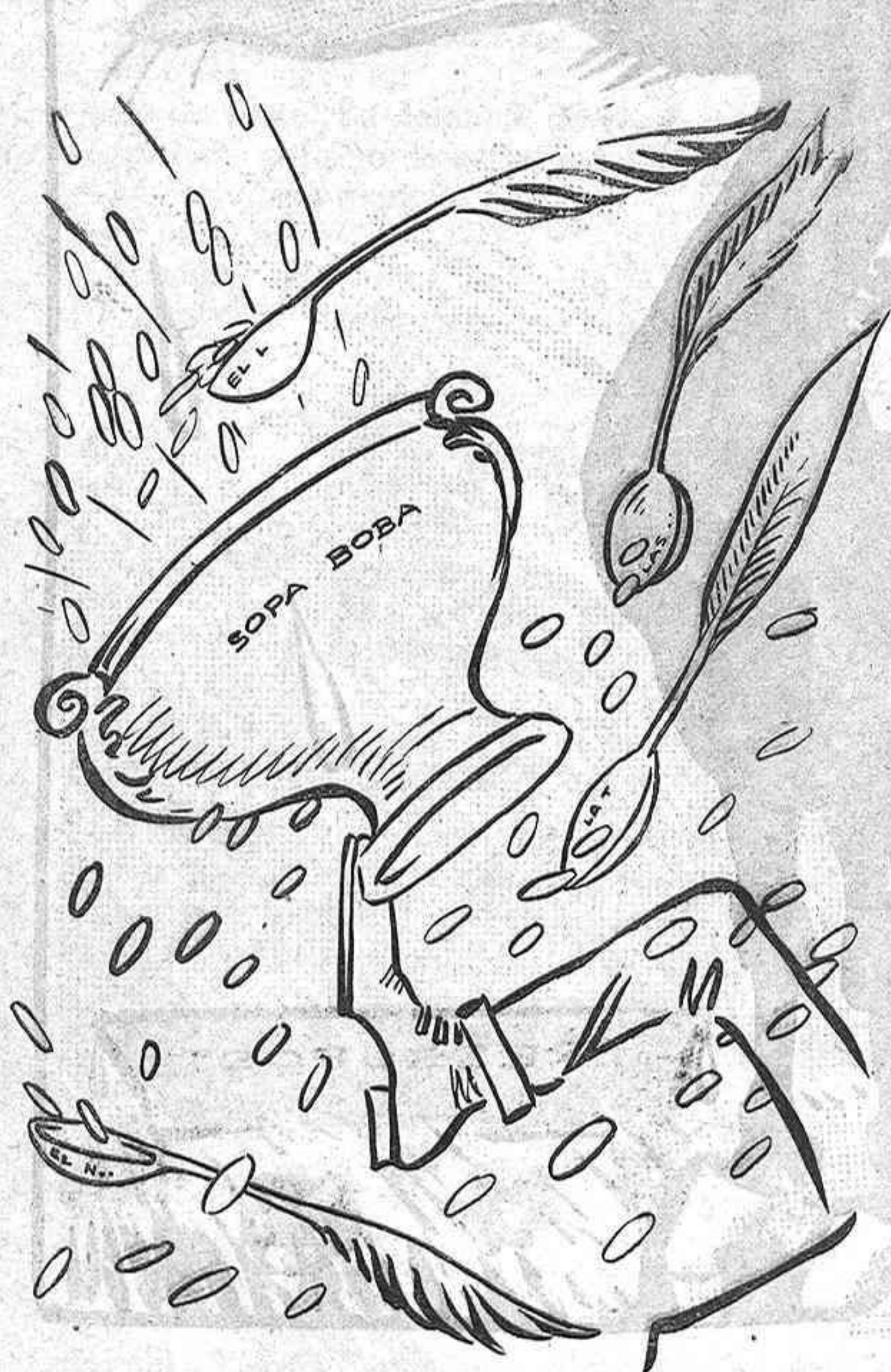
I resolt, entrà a la cuina, agafà l'olla que estava al foc i la tirà daltabaix del balcó, amb el natural esglai de l'Assumta, que's creia que'l seu home s'havia tornat boig.

Després, encarant-se-li, En Mingo digué amb fermesa:

—Ja pots anar a comprar-ne una altra, i procura que faci el dinar a les dotze, i tu estigues al tant, perquè tot vagi a l'hora, sinó, de lo contrari faràs el mateix camí de l'olla.

De llavors ençà que l'Assumta no s'ha descuidat mai més de tindre les coses a punt.

RAFEL MASSIP

La millor cosa de l'any.

(Copiem del nostre estimat confrare
El Diluvio del dia 15 d'aquest mes).

El Teatre Líric Català s'enfonsa...

Tristament, vergonyosament, tenim que confessar-ho: nostre teatre líric s'enfonsa... Els qui som fervents admiradors de qualsevolga manifestació artística del nostre poble, els qui tenim l'esperança posada en el ressorgiment gloriós de la nostra lírica, havem quedat enormement defraudats.

Es parlava—a l'iniciar-se la temporada del «Tívoli»—d'abnegacions, de sacrificis per a assolir l'objectiu desitjat; de no servir altres interessos que els de l'Art líric català en son grau més alt i digne. Les paraules de l'Empresa venien a deixondir la fe en nostre esperit. Cap dubte hi havia. El Teatre Líric Català era un fet incontrastable. El nom del nostre Morera anava a l'avantguarda per a enfortir els ànims. Però...

Tot ha sigut un somni... Després del *Don Joan de Serrallonga*—en el que s'han permès últimament els actors bromes irrespectuoses, com la de posar-se algun d'ells la perruca al revés, després d'haver-li fet caure el primer baríton—han seguit més tard les representacions de *La Santa Espina*, servida al públic en condicions deficientíssimes. I ara vé el bo. Els cartells del «Tívoli» anuncien pels carrers l'estrena, per al proper dissabte, de *La gata maula*, sarçuela ramplona i de *musica catalana*. I visca Catalunya! (?)

S'ha vist major cinisme? Es aquesta la manera de servir els alts interessos del Teatre Líric Català? Es dir que... Teatre Líric Català (?) i *Gata maula* eh?... Definitiu! Això és senzillament d'una frescor polar, per a no calificar-ho d'altra cosa.

Res m'estranyaria que—com es mormola insistentment—s'acabés la temporada lírica catalana amb *La Dogaresa* i *El pájaro azul*, si és que d'aqueixes obres encara hi pot rajar suc.

I faig punt final. Ma ploma res val, però serveixin eixes ratlles d'enèrgica protesta a semblants gosadies. Nostre teatre líric no pot ésser escarnit. Els catalans de cor no podem consentir-ho. I menys els nostres musics!

Els tenen la paraula.

V. RAFART MARI

N. de la R.

Veiam què diran aquells que s'entretenen en escriure'ns cartes acusant-nos de mals patriotes perquè sobre aquesta qüestió L'ESQUELLA ha parlat sempre clar i català.

Si l'actual represa de Teatre Líric Català, feta al «Tívoli» ens hagués semblat una obra d'amor, això és, que els motius espirituals i artístics haguessin estat per damunt dels interessos materials, tots els bons catalans—i entre ells nosaltres—ens hauríem posat al costat d'aquest nou intent. Però això de *La Gata maula* i *La Dogaresa* nosaltres ja ho havíem previst i quelcom hem publicat aquí mateix que demostra

que hem vist venir les coses de lluny. Aquesta vegada al menys no ens hem deixat enganyar. Clar i català hem dit al nostre públic que no teníem confiança en els que porten aquesta empresa. Les nostres paraules devegades han semblat fortes. Es diu, però, que els fets seran més forts que les nostres paraules. Els que s'han deixat enganyar per tan de reclam, sembla que aviat tindran ocasió de desenganyar-se.

Cosetes

La virtut de certes aigües és una cosa evident. Dubtar-la és una injustícia de les més grans. Reconec que existeixen aigües bones pel fetge, el cor i el cervell, i que generoses curen... a aquells que no els fa mal res.

Si ets simpàtic a una dona, li pots dir que'l cel és baix, que'ls roures fan pastanagues, que'ls cavalls són diputats, que les cases són de sucre... i es creurà aquests disbarats, prò no li diguis: T'estimo! perquè això no s'ho creurà...

El uns cauen en ridícol, els altres de peus al fang, i molts, molts cauen del burro... El caure més animal!

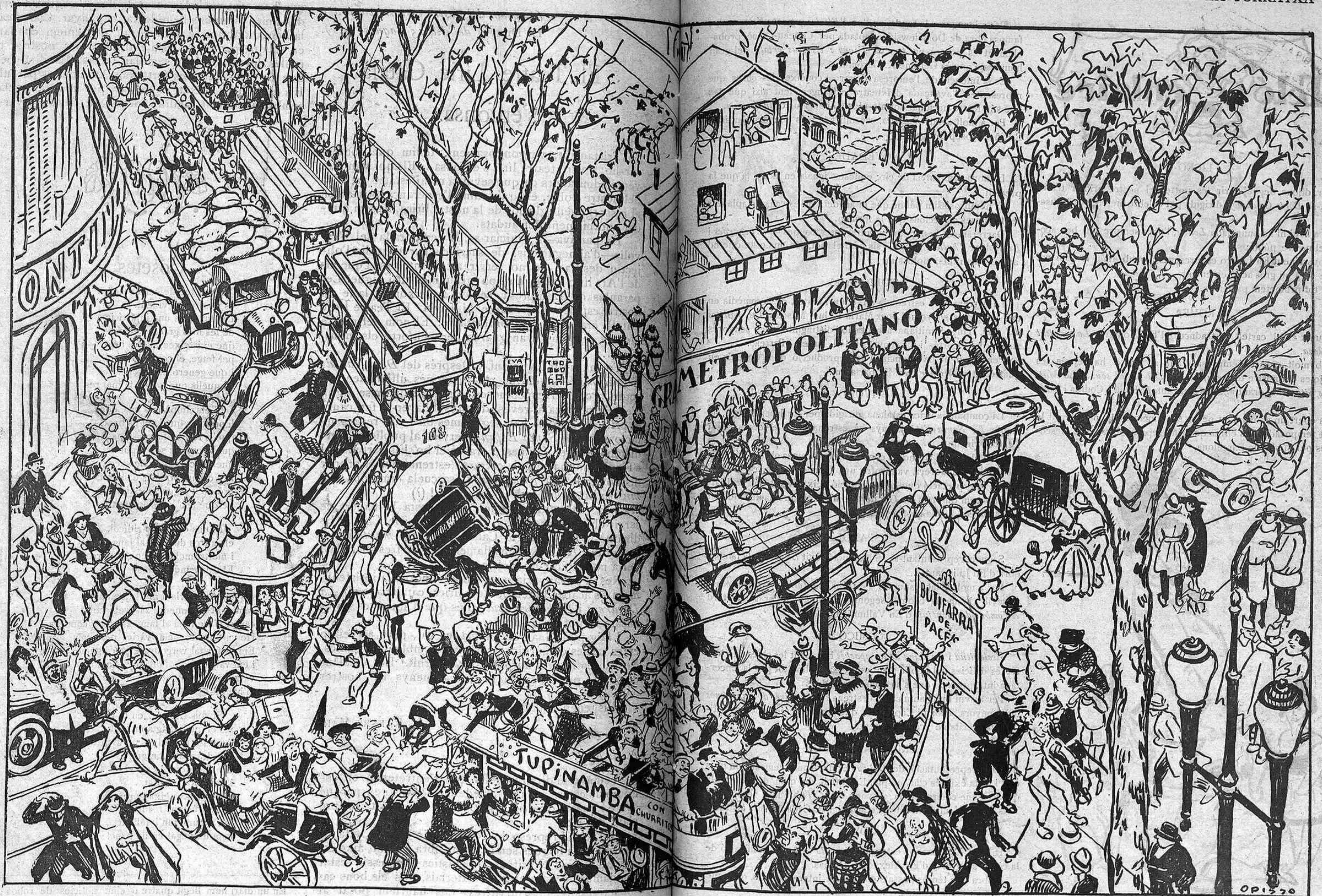
Aquell dia plovia a mars. Jo anava caminant bonament i zàs! rrellisco caient d'esquena al fang tan llarg com era. Ho varen presenciar varies persones. Em va fer tal vergonya eixa caiguda, i em vaig enfadar tant, que... ho poden creure! vaig renegar de tot!! En lloc de caure ¡re! m'hauria estimat més... treure la rifa...

Si vols triomfar en la vida fes el que't vaig apuntant: Amb les disbauxes no hi pensis i tindràs salut en gran. Treballa ferm i estalvia i no sentis vanitat... Si segueixes eixa norma obtindràs uns resultats tan segurs, tan infalibles... com un pegat en un banc!

ANDRESITO

En un diari hem llegit quatre o cinc notícies de robos fets en un mateix dia. Quan ens diuen que el nou governador empaita les rates, nosaltres aplaudim. Però desseguida exclamem: I les de deu ungles?

Aspecte que presentarà la gran artèria barcelonina, quan l'empresa metropolitana l'hagi oberta en canal, amb el beneplàcit de l'Ajuntament

LICEO

Ahir, dijous, degué obrir les portes el nostre primer teatre cantant-se *Boris Goudonof*, dirigida pel cèlebre mestre rus Kousevitzky.

Per a avui hi ha anunciada *Louise*, l'obra sempre tan ben acollida pel nostre públic.

Dijous vinent En Lázaro es presentarà amb *Aida*, lo qual vol dir que serà un gros aconteixement.

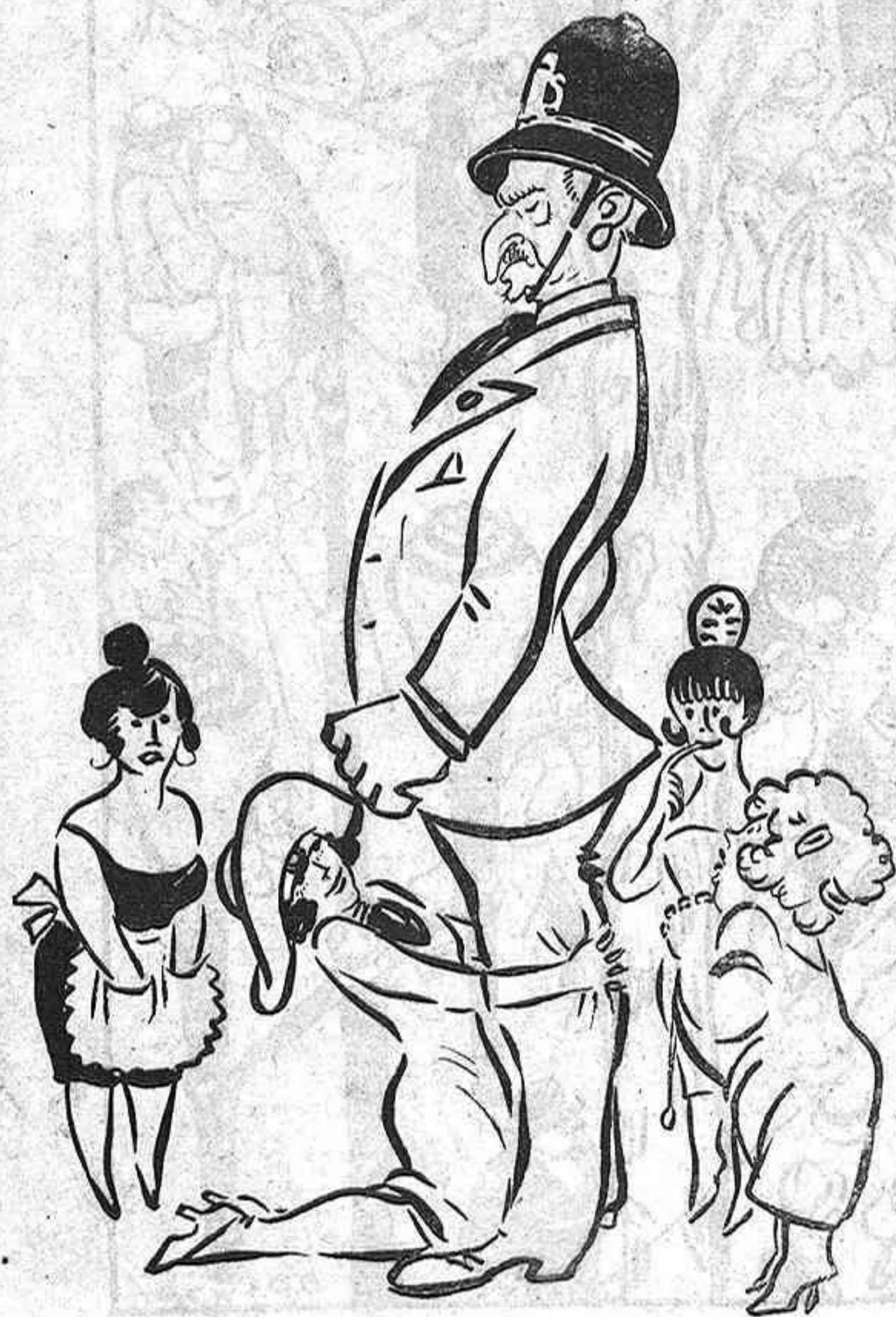
De tot prometem parlar-ne.

ROMEA

Segueix en el cartell la traducció d'En Montero, *La sonrient Magdalena*.

Amb molt encert l'empresa d'aquest teatre ha reprès les obres, joies del nostre teatre nacional, *Del ou al sou...* i *La Malvasia de Sitges*, honorant així als seus autors Feliu i Codina i Sales Vidal.

S'ha obert un abonament per a sis funcions de nit durant la present temporada. Les obres que s'hi representaran són desconegudes pel públic de Barcelona.

CLAMS

—No nos mates! No nos mates!
Déjanos vivir en paz!

Per a inaugurar la tanda, en lloc d'*Els dos germans Karamazov*, famosa obra de Dostoiewski, adaptada per Copeau-Croué, probablement es posarà en escena *Fanny i els seus criats*, del gran humorista anglès Geróme K. Geróme.

Es la intenció de l'empresa donar a conèixer les obres que representen l'avançada del teatre estranger, fent així que les que són teatre nacional dormin el somni dels justos *in eternum*.

Per a molt aviat *Graziella*, escenificada pels senyors Santiago Rusiñol i Josep Burgas.

NOVEDADES

La nova companyia de circ eqüestre iguala en èxit a la que la precedí.

El nombrosíssim públic que hi acudeix no es cansa d'aplaudir les formoses atraccions que la formen.

Darrerament hem pogut admirar les «troupe» *Les 7 egardes* i *Les 6 Max Thullon*. Tant els sis com els set, són una colla que ho an bé i distreuen moltíssim.

POLIORAMA

La darrera obra estrenada en aquest teatre, és la comèdia en dos actes dels senyors López Marín i Lluís Mascias, *Los railitos del tren*. Tingué mitjana acceptació, distingint-se les senyores Asquerino i Cortés, i els senyors Güell, Tudela i Parreño.

Per a avui hi ha anunciada la reproducció de la comèdia en quatre actes *El amor vela*. En parlarem.

TIVOLI

La companyia lírica catalana, dirigida per En Josep Bergés, ha reprès *La Santa Espina*, anys hà estrenada en el desaparegut Teatre Principal.

Tots els que d'aleshores coneixíem la formosa obra d'En Guimerà i mestre Morera, vam sofrir una forta decepció, car lo mateix la interpretació que la presentació deixen molt que desitjar.

Suposem que tant En Guimerà com En Morera hauran quedat poc satisfets Per la nostra part gens.

ESPAÑOL

Segueix representant-se amb grandios èxit *La Sevèra*, la famosa obra d'En Juli Dantas.

Per a molt aviat s'anuncia l'estrena de *Tothom i ningú paga*, vodevill de molta broma, segons ens diuen, i per a més tard *A l'ombra de Montjuic* d'En Vallmitjana.

COMICO

Esclavitud i *La reina de los apaches* han sigut les obres que han fet les delícies del públic d'aquesta casa, sobre tot per la encertada interpretació que s'ha donat a ambdues.

Per a avui hi ha anunciada l'estrena d'*El cabaret de los venenos* dels senyors Tubau i Capdevila, que segons tenim entès, constituirà un veritable aconteixement.

PRINCIPAL-PALACE

Cada representació de *Cri-Cri* és un aconteixement i un gros èxit i cada èxit, és clar, un ple. Es difícil dir quin dels diferents quadres que componen la «revue» *Cri-Cri* obté més acceptació. Tots. I si parlem de la interpretació, igual. Cada dia més acurada.

GOYA

Dilluns, En Morano, estrenà *Edmundo Kean*, escenificació de la cèlebre novel·la d'En Alexandre Dumas.

L'obra que temps passats ens hauria interessat més, obtingué no obstant bona acollida.

La interpretació, per lo que respecta al senyor Morano, no-més que regular. Els demés acceptables.

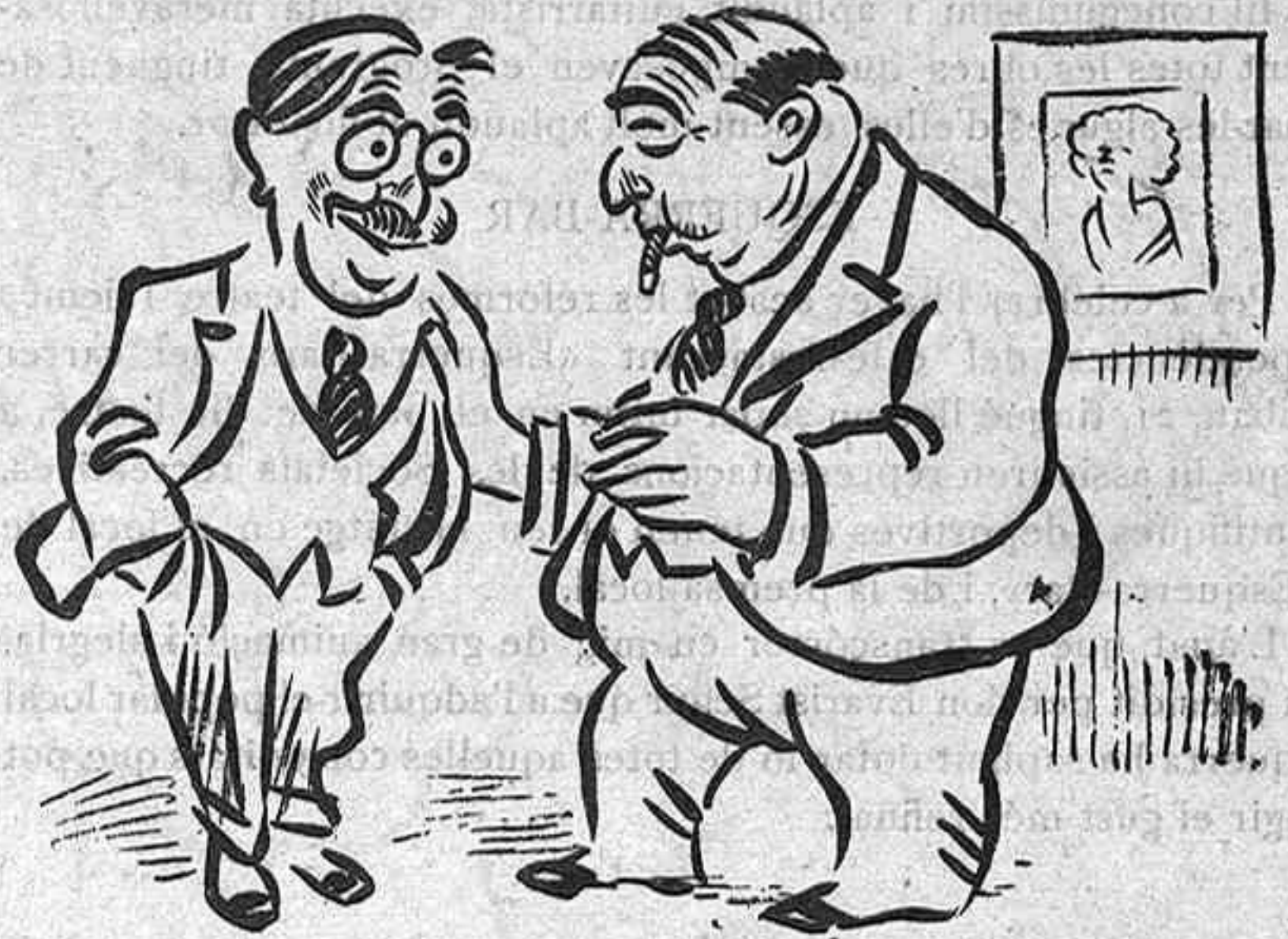
La presentació acurada.

PEL·LICULA D'ACTUALITAT

—On anirem a dormir si aquest senyor fa tancar el cine?

—La higiene i la seguretat del cine? Vaja, aquest governador somnia

COMÈDIA

El rector de Vallfogona d'En Pitarra i *El pintor de Miracles* d'En Rusiñol, han sigut les obres que han format el programa d'aquesta casa fins ahir. Ambdues assoliren un èxit complet, esclatant.

En la interpretació es distingiren les senyores Callejas, Monasterio i Guasch, i els senyors Adrià, Trull, Fornaguera, Nolla, Doménech i Claramunt. Molt bé en el rector el senyor Xuclá.

TEATRE ESCOLA

En aquest concorregut teatre el dia 25 s'hi reposarà la comèdia dramàtica en dos actes, deguda an el nostre bon amic i company En J. Navarro Costabella *Honra*, que sots el títol *Triunfar* s'estrenà amb tant d'èxit.

La interpretació de la mateixa a càrrec de la companyia Gener-Conti, no cal dir que serà encertadíssima tenint en compte les condicions de quins la formen. El senyor Gener, encarregat de interpretar el protagonista igualment que quan l'estrena, hi fa una veritable creació. Acompanyarà an el programa a la comèdia *Honra*, el formós quadret de l'Apeles Mestres *Sirena*.

MUSIQUERIES

Associació íntima de Concerts.—Diumenge a la tarda tingué lloc la tercera de les sessions del present curs que tan brillantment vé organitzant aquesta entitat musical.

La mateixa anà a càrrec del violinista Antoni Brosa. Els progressos fets per En Brosa des de que's donà a conèixer, el fan mereixedor de l'excel·lent acollida que obtingué.

Les seves qualitats, no pas gens corrents, feren que totes les obres que formaven el programa fossin deliciósament executades, sobre tot la *Chaconne* de Bach, on al finalitzar, el jove violinista rebé una llarga ovació com també a l'acabar el concert.

Igualment fou aplaudida la senyoreta Rita Brosa que intel·ligentment acompanyà el piano an el seu germà Antoni.

Per a demà passat quart concert a càrrec de la Vera Janapulos acompanyada pel pianista senyor Jovanovitz.

Orfèd Gracienc.—Dissabte tingué lloc el recital de violoncel i piano a càrrec de Maria Teresa Muntadas i Antoni Marqués.

El programa format per obres de Chopin, Liszt, Schuman, Gluck, Bach i d'altres fou exquisidament executat, veient-se obligada la senyoreta Muntadas, davant l'insistència del nombrós i distingit auditori, a afegir quiscuna composició en el programa.

El senyor Marqués també fou molt aplaudit.

—Noia, això del cine i la moral... no sé que et digui... es veu que aquest senyor no hi deu anar gaire.

—Si el governador s'empenya en voler més llum en el cine, s'ha acabat la barrilla!

Orfeo de Núria.—Diumenge passat tingué lloc un recital de guitarra a càrrec d'En Alfred Romea.

El conegudíssim i aplaudit guitarrista, executà meravellosament totes les obres que composaven el programa, tinguent de bisar-les algunes d'elles, essent molt aplaudit al finalitzar.

ESQUERRA-BAR

Per a celebrar l'haver acabat les reformes del teatre i demés dependències del cafè-restaurant «Esquerra-Bar», del carrer Aribau, 21, tingué lloc un sopar íntim en el pati de dit teatre, a la que hi assistiren representacions de les Societats recreatives, científiques i deportives que tenen el seu hostatge en el local de l'«Esquerra-Bar», i de la premsa local.

L'àpat, que va transcórrer en mig de gran animació i alegria, fou presidit per don Evarist Segur que a l'adquirir el popular local Esquerra ha sapigut dotar-lo de totes aquelles comoditats que pot exigir el gust més refinat.

L'ART A L'ENGRÓS

Als magatzems de «El Siglo» això de fer exposicions d'art s'ho han pres amb molta empena i a l'engrós. Actualment, deixant de banda l'exposició dels cartells presentats per a anunciar el licor *Sorel*, entre els quals n'hi ha bastants de macos i molts de bunyollets, són cinc els artistes que es disputen les *peles* dels visitants, amb un farrigo-farrago d'obres d'art que un hom no sap cap on decantar-se.

Primerament es topa amb una colla de draps pintats amb molta traça per En López Morelló i que ell bateja amb el nom de *tapiços*, per a fer més patxoca; després amb un grapat de terrissa (vulgus plats i olles) sortits de les mans traçudes d'En Larraga, que ara tira per ceramista; a la dreta En Dariu Vilás vol passar per paisatgista i decorador per tots els procediments coneguts; a l'esquerra el dibuixant Baldrich procura fer-nos pessigolles amb uns quants dibuixets afrancesats...

Res, que per a visitar els salons d'art de «El Si-

glo» cal primer reposar, pendre cafè, fumar-se un cigarret i llençar la burilla; perquè, és clar, a les sales d'exposició no's pot fumar per l'*exposició* que hi ha de calar-hi foc. Una volta a dins, és qüestió de fer la visita amb molta calma, com si es tractés de comprar un parell de sabates o una camisa de piqué, i veure si hi ha alguna cosa que faci per casa.

Teniu un pany de paret que no sabeu com tapar-lo? Escolliu un tapiç d'En Morelló, que més desitja ell que tapar parets! Que us manca un objecte de ceràmica artístic, seriós i bonic, per a posar al damunt de la taula del menjador o en altre lloc? A la parada d'En Larraga manca gent. Voleu un quadre bonic i lleuger que alegri el lloc on el posin? Potser fareu quelcom amb En Vilás, que és un xicot de poques pretensions. Cerqueu només un dibuix colorit intencionat? Cap al departament d'En Baldrich. Desitgeu adquirir una pintura ferma i decorativa? En aquest cas, per ara, us teniu d'entendre amb En Larraga, car ha posat una parada esplèndida.

En Larraga és un artista tan trempat que quasi sempre pinta al *tremp*, i quan ho fa a l'oli, se'l porta ell mateix, per estar segur dels materials que utilitza; allí trobareu entre altres coses un paisatge de Monistrol i una marina de primera; després uns quants bodegons de saló, sobretot un que té una gerra d'aram, neta i polida, que us deixarà bocabadats; un quadre d'assumpte titulat *Contemplació*, queestic segur de que us el contemplareu bella estona; unes flors acabades de collir, uns peixos que en lloc d'esperar l'*am* el tiren al qui se'ls mira, i un vano de mariperla que no pot estar més ben conservat.

Jo no sé pas com s'ho fa aquell artista; com més anys posa, més jove es torna. Haurà descobert el secret de l'eterna joventut, que posseïa Mme. Ninón de Lenclós?

Millor per a ell.

C. ARBÓ

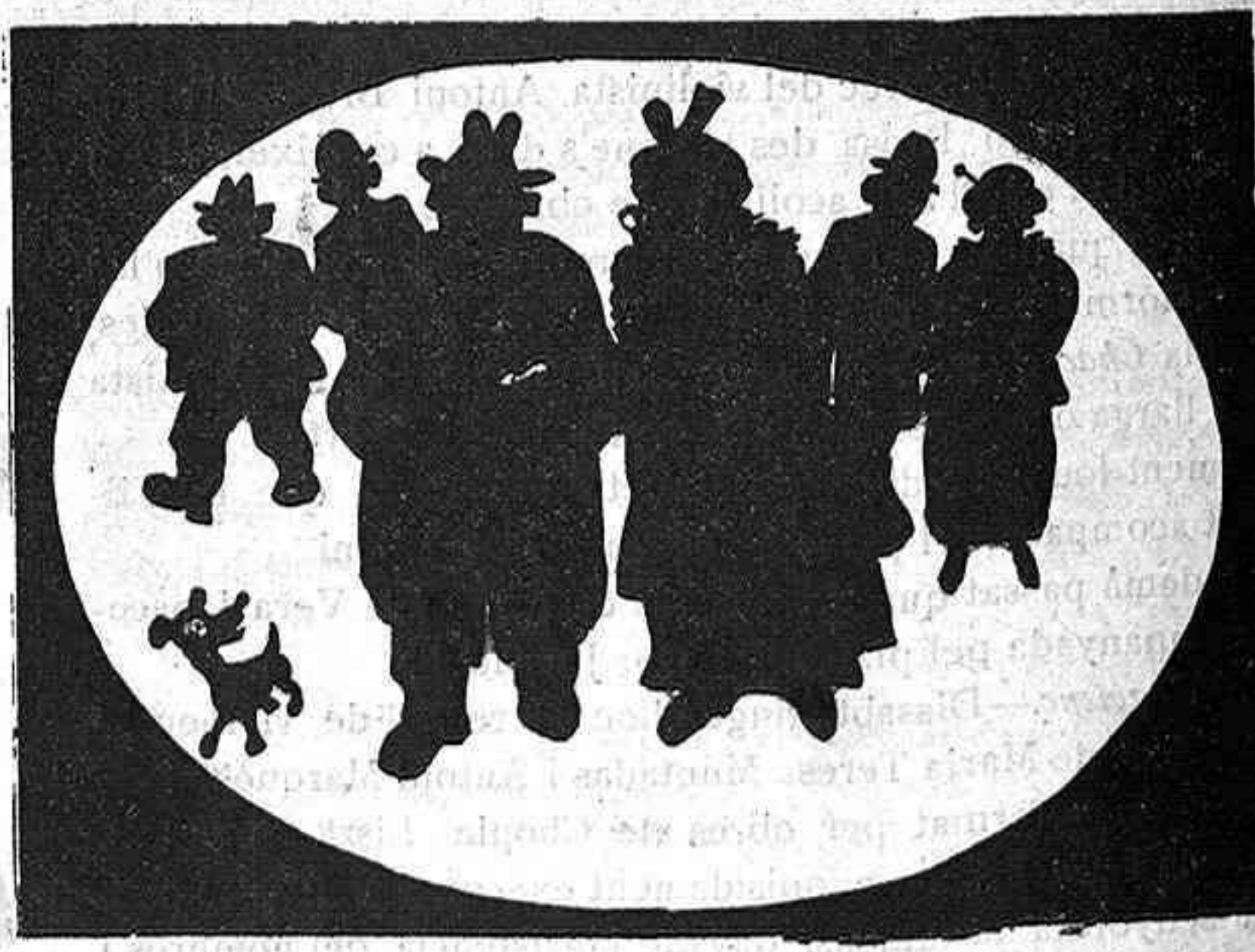
Sembla que ara tindrem *Caramelles* al «Tívoli» i *Caramelles* al «Victoria». A veure quines s'emportaran al públic. Perquè no n'hi ha prou amb allò de cantar:

Poseu ous a la cistella...

Es necessari cantar amb una mica d'art, avui, perquè el públic escolti. No n'hi ha prou amb la cançó de lo popular: com sempre, és el to lo que fa la cançó.

Quan governava l'Anido

LES RAMBLES DE NIT

Governant l'Ardanaz

ELS DEPORTS

FOOT-BALL

Campionat de Catalunya

Barcelona-Español.—Vostès saben lo que és una gentada, doncs el diumenge an el camp del Barcelona n'hi havien tres de gentades.

Durant la passada setmana es deia si passaria això, si passaria allò, si el Español volia jugar-se el tot per el tot, si el «Barce» portava un secret perquè la pilota fes lo que ells volguessin; la cosa fou que la gentada va ésser tan gran que ni la guàrdia civil pogué lograr que els invasors del terreny vedat l'abandonessin.

En Lloberas va ésser el felix mortal que s'encarregà de xiular, i el pobre noi no s'hi veia de content.

El partit fou molt competit. Tots varen fer molts esforços per a poguer-se endur els dos punts, però l'Español es veu que no havia passat per la «capella», doncs en un penal que va donar En Lloberas an el Español, En Canals va xutar i la pilota passà llepant—llaminera!—el goal d'En Bruguera.

I després de veure una seguida persecució—si que s'estimen—entre En Samitier i En González, va acabar la primera part.

Al tornar a sortir es reanusaren les batusses amb tal coratge, que semblava una batalla. Ara fou l'Español el castigat amb un penal, però el Barcelona sigué més afortunat, puix En Sagi-Barba va enviar un xut an En Zamora que, per més que estirà els braços, no pogué aturar.

El públic, de peu, aplaudí entusiasmats; els mocadors voleiaven i no sabem si volien l'orella o musica, però res d'això aconseguiren.

Després d'aquest goal el partit va seguir jugant-se amb tal dalit que el públic, malgrat de pelar-se de fred, no's movia dels seients per a esperar l'acabament.

Jugaren per l'Español En Zamora, de sobres conegut; En Canal i En Montesinos, que estigueren «alerta» tot el partit; En Trabal, l'Elías i l'Urgell, varen treballar amb molta cura; els davanters En Torra, En González, En Peidró, que dolent!—En Ventura i l'Alvarez. Pel Barcelona En Bruguera, que li varen acariciar la «tête»; En Conrado, que prospera i En Surroca que és més valent que un del Terci; En Torralba, En Blanco—on has après tot això que fas ara, minyó?—i En Samitier, que jugà tota la tarda a la morra amb En González; En Cella, En Piera, En Gracia, l'Alcántara i En Sagi-Barba, foren el quintet d'atac barceloní.

Avenç-Europa.—Aquest partit resultà de Festa Major, molta gatzara, molta alegria, i tot perquè guanyaren els europeus, que feren quatre ficades amb molt d'art, fetes per En Juliá, dos; En Cros i l'Olivella, una per cap. El goal dels andreuencs el feu En Cabrera, d'un xut que rebotà en el pal i entrà, malgrat els esforços fets per l'Andreu, porter europeu.

Es distingiren l'Albar, En Barrera, En Sala i En Solé pels vençuts i pels guanyadors En Serra, En Pelaó, En Cros i l'Olivella.

Sabadell-Unió.—A Sabadell anaren els nois de l'Unió per a jugar amb els sabadellencs, i com poc s'ho devien esperar aquests que perdrien per dos goals a un.

Els unionistes jugaren amb tant entusiasme que lograren dominar als seus contraris. En Pons i En Franck feren els dos goals de l'Unió i En Martí va fer el del Sabadell.

I per a final hi va haver-hi «carrousel» per la guàrdia civil i altres números fora de programa.

Martinenc-Júpiter.—Entre aquests dos clubs del grup B. se disputaren els dos punts que varen guanyar els de Sant Martí per dos goals, per un dels del Júpiter.

Atlético de Sabadell-Badalona.—Els nois del Badalona varen perdre amb els de l'Atlético, després de jugar un partit força interessant.

EN ZAMORA EN CARICATURA

De cara i de perfil.

Tarrassa-Espanya.—Vès lo que són les coses. L'Espanya a Tarrassa aconseguí empatar a un goal amb el fort equip tarrassenc. Els nois «vermells» no s'hi veien de contents.

BOXA

Ens anuncien que una nova empresa, que farà les seves vetllades en el teatre del «Bosque», vol «echar la casa por la ventana», fent uns programes capaços de fer-hi anar fins l'estàtua de Colón. De moment hem vist el programa de la primera vetllada i és per a sucra-s'hi els dits.

En el Iris.—En aquesta sala, que tant serveix de temple de ball com de la clatellada, cada dimarts segueixen donant unes «vetlles» que resulten animadíssimes.

De tots modos hem pogut sapiguer que'ns preparen una sorpresa que creiem serà ben rebuda pels aficionats.

Fins la setmana entrant.—Notus

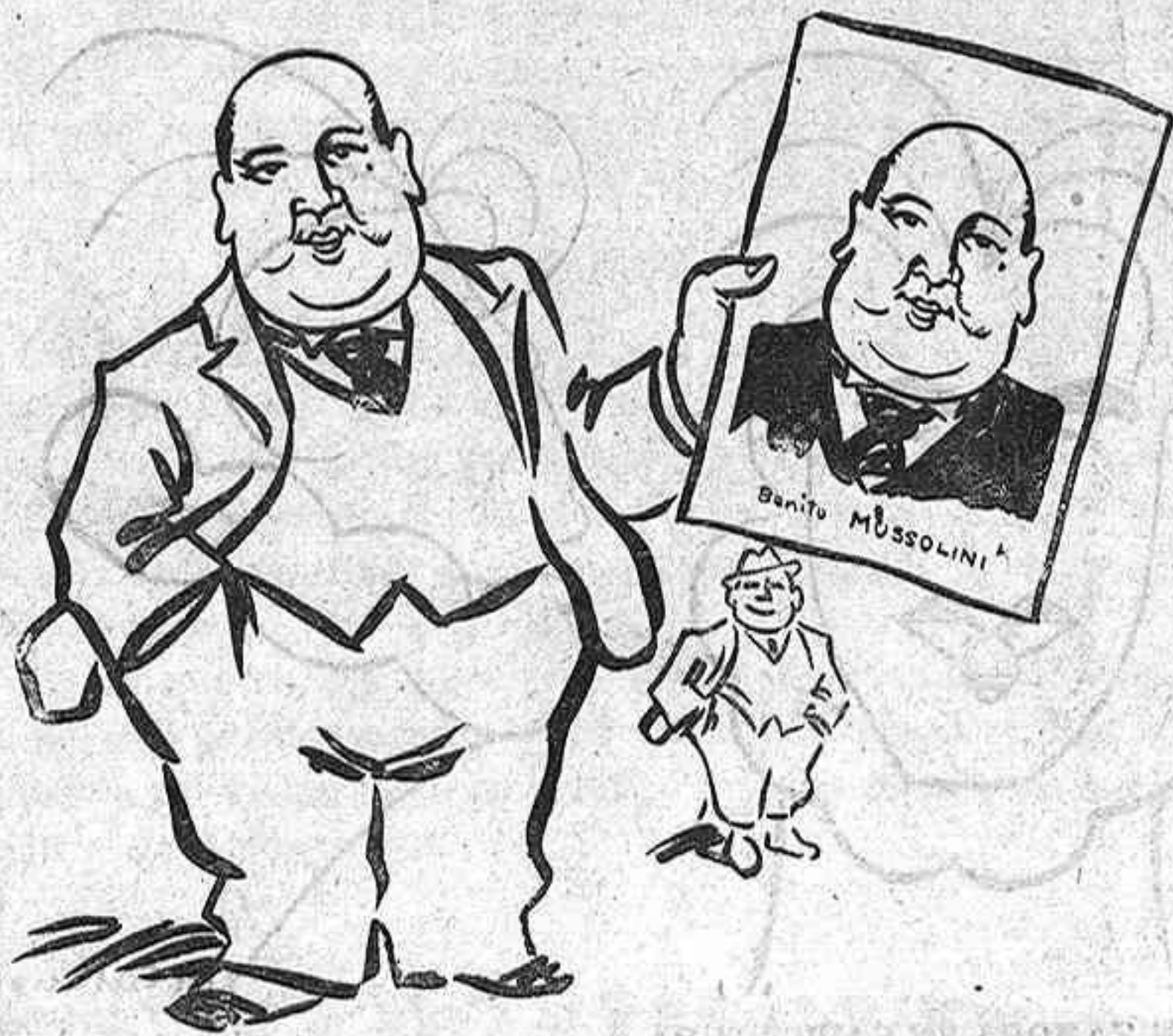
Els propietaris de Barcelona, des del Pla de la Boqueria fins a la plaça de Lesseps per Rambles, i Passeig de Gràcia afectats per les obres del Metropolità, s'han reunit a la Cambra Oficial de la Propietat Urbana. No sabem encara el què sortirà d'aquesta reunió. Es de desitjar que els propietaris, aquesta vegada al menys, es recordin, tant o més que de les seves propietats, de la propietat de tots els barcelonins que és la ciutat. Defensin doncs els atacs que es fan a la ciutat i tindran unió. Si no defensen més que els interessos particulars, no fora estrany que acabessin tirant-se els plats pel cap.

En Martí Esteve demana que es retirin els fanals trencats, els braços de llum inservibles, els pals que sostingueren focus avui desapareguts, en fi, tot un gavadal de ferro vell que abans prestava servei i avui no, i que demés enlletgeix l'Eixample.

Ja es coneix que En Martí Esteve és de la nova generació, d'aquesta Acció Catalana de la qual s'esperen tantes coses. Això de demanar que es retiri el ferro vell és un bon senyal, sobre tot si del cas concret al·ludit es passa a un sentit més ample i metafòric. Per llençar ferro vell sempre ens tindrà En Martí Esteve al seu costat.

I després diran mal dels nostres temps! Fins els estudiants fan manifestacions patriòtiques a favor de la moralitat. El cert és que això ens sembla una mica massa. O més aviat desplaçat. La moralitat defensada per una manifestació de xicots de vint anys? No calia tant. Per tal que quiscun dels manifestants sigui un home moral ja n'hi ha prou. Imagineu-vos quin exemple donaran dins

EN PICH SATISFET

—M'agrada que'm diguin que tinc una retirada amb En Mussolini.

de la família, de la Universitat, de la oficina, etc., etc., amb la seva vida d'homes morals. I això serà una cosa fecunda i sèria. Una manifestació, encara que ho sembli no és un acte. És una mena de retòrica.

En Jaume Borràs va pels pobles de Catalunya fent *La Monyos*. Reparteix uns programes en els quals es parla de l'obra mestra d'En Benedicto amb grans elogis. Ah, quina devallada tot això del teatre Català! La gent dels pobles— una mica esmaperduda— exclama: Abans En Borràs ens portava les obres de Guimerà, de Rusiñol i ara, com a novetats, ens porta *La Monyos*. Quines coses té aquest actor! Desorienta tan al públic que ja no sap si era abans que es posava *monyos* o ara amb la idem d'En Benedicto.

Un amic nostre recent arribat de Londres i París s'enterra de tot aquest batibull del Metropolità i de si la Rambla serà esventrada o no. —I tot perquè?— exclama.—A Barcelona no hi fa cap falta un Metropolità. És massa petita. Amb unes quantes línies d'autobusos ben combinades, el problema de la circulació a Barcelona estaria resolt. Autobusos amb bons imperials i vinga a circular dessota del sol i no per sota de terra com els taups. Ara si Barcelona fos tan gran, tan gran!...

Vaja, està vist que per aquest amic no és pas veritat allò de: Què és gran Barcelona!

— Què fa bonic, ara, la Rambla tan neta de dones— diuen els amics de la moralitat pública — Què és trista, ara, la Rambla sense cap dona d'aquelles de la vida alegre!— diuen els altres, els de la vida alegre.

—Això segons com es mira— diu l'eclèctic.—O sinó mireu: Hi ha qui troba *La Vanguardia* fúnebre com un cementiri perquè porta tantes esqueles. Però un dia que per excepció no en portava cap, es diu que el Comte de Godó exclamà:—*Que es triste hoy el peridico sin una sola esquele!*

El Comte de Godó—ho diem per si algún dels nostres llegidors no ho sabien—és el propietari, el *dueño único* de *La Vanguardia*. Una vegada, llavors que el sindicat únic estava en el seu esplendor i feia i desfeia a Barcelona, va tenir una entrevista amb En Pestaña. I li va dir: *Que hagan syndicar a mis hombres, pase,*

pero yo le ruego que no nos obliguen a que nuestro periódico sea una especie de Solidaridad Obrera.

En Pestaña va somriure. Al sortir de la entrevista don Ramon Godó deia: *¡Qué hombre! ¡Qué cabeza!*

En Pestaña abans de passar la porta que dona al carrer de Pelayo exclamava: *¡Qué estúpido!*

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

EXPOSICIÓ I VENDA

DE

ULTIMES NOVETATS

PER A LA

PRESENT TEMPORADA

Excepcionals ocasions
en variats articles

SARNA

(RONYA)

ANTISARNIC MARTI

Unic que la cura SENSE BANY
Les seves imitacions són cares,
perilloses i de olor repugnant.

Es ven a totes les Farmàcies i

Parlament, 17

BARCELONA

CALÇAT JA N'HA COMPRAT?

No llenci els diners. A la LIQUIDACIÓ del SPLENDID BAZAR el podrà comprar a preu de cost. Tot marcat clarament. Vegi aparadors

Carrer Salmerón, 71

BARCELONA

EL POPULAR LIBRO

El Año en la Mano

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA de la vida práctica para

1923

ES LIBRO INDISPENSABLE

EL AÑO EN LA MANO se vende en toda España

Todo comprador de El Año en la Mano tiene participación al billete entero N.º 24658 de la

LOTERIA DE NAVIDAD

EL AÑO EN LA MANO se vende a los siguientes precios

En rústica: pesetas 1'50 - Encuadernado: pesetas 2

Últimas novedades

R. Cansinos-Assens	El Madrigal infinito	Novela de un soltero Un tomo. . . . . Ptas. 5
'Baronesa de Orczy	EL CABALLERO DE LA RISA	Serie Pimpinela Escarlata Un tomo . . . . . Ptas. 4
Comandante Franco	Marruecos	Diario de una bandera Un tomo . . . . . Ptas. 5
Eugenio D'Ors	Nuevo Glosario - Poussin y el Greco	Un tomo, Ptas. 5

Aviat! Aviat!

D'aquí pocs dies SORTIRÁ

ALMANAC

de L'Esquella de la Torratxa

per a l'any 1923

Preguem als corresponsals que facin la demanda tot seguit.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 céntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

ANG. 22

LA CONSULTA

— Què li sembla, faré carrera?
— Si governés l'Anido potser sí. Ara, amb l'Ardanaz, ja és més difícil.